

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	4 korona.
Egyes szám ára	20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Rákóczy-utca 25. sz.)
 Hirdetések jutányos árban vételnek fel.
 Nyiltér sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

XIII. LEÓ PÁPA.

Végre bekövetkezett. Árvaságra jutott a katolikus anyaszentegyház. A királyok királya, Krisztus földi helytartója nincs többé az élők sorában. Több mint kéthete már, hogy kopogtat a halál angyala a vatikán ajtaján, az egész művelt világ szivszorongva leste, vajjon a 93 év sulya alatt meggyengült apostol le tudja-e küzdeni az életét megtámadott sulyos, nehéz betegség hatalmát. Nap-nap mellett csüggesztő híreket röpitett szét Rómából a táviró, melyek a pápák egyik legnagyobbikának utolsó óráiról beszéltek. Az orvosi tudomány tehetetlenül állott a magas kor és a sorvasztó betegséggel szemben, sőt néhány nap előtt le is mondott a reményről, a halál óráját küszöbön állónak jelezte. A szentatya nagy lelki és testi ereje azonban bámulatra méltó módon megbirkózni látszott az életét fenyegető veszedelemmel, a betegség a javulás útjára tért, s remélni kezdtük, hogy az isteni kifürkészhetetlen mindenhatóság megtartja továbbra is az életnek és az egyháznak.

A mult kedden azonban ismét vége lett minden reménynek. A szentatya ereje rohamosan hanyatlani kezdett, végre hétfőn délután csakugyan visszaadta lelkét Teremtőjének.

A Stefani ügynökség hétfőn délután röpitette szét 4 óra 4 perczkor az első távirati jelentést, melynek rövid, de megrázó tartalma ez: A pápa 4 óra-kor elhunyt.

Gyászborult tehát az egész katolikus világ. Elveszítette a bölcs kormányzót, ki 25 éven és 5 hónap-on át páratlan energiával, apostoli

szelidséggel, a tapintatnak aligha megközelíthető érzékével vezette ezekben a viharos időkben az anyaszentegyház hajóját, mikor minden oldalról veszély és ellenségek környezék.

Finom lelkületében az erély és mérléklet, a politika és tudomány, a szeretet és adminisztratív tehetség oly csodásan és oly fenségesen egyesült, hogy a világ alighanem a legnagyobb politikusát, a legbölcsebben kormányzó főt vesztette benne. Soha sem kereste az összejelentési pontokat, sőt ahol a világi hatalom részéről ilyen törekvések kezdtek jelentkezni, mérséklő fellépésével úgy irányította a dolgok menetét, hogy a kibontakozás az egyháznak és az államnak egyaránt hasznára legyen.

Az Istenről megfélemedezett, vagy tőle elfordult emberiséget példájának, mély tudományának, zseniális tehetségeinek fegyvereivel sikeresen térítette vissza arra az utra, melyen az erény és morál gyöngyei, a boldogság virágai teremnek.

Fényes tehetségei voltak zálogai annak a rendkívüli tiszteletnek, melylyel valláskülönbség nélkül hódoltak előtte az összes kultur nemzetek. Világító tornyot láttak tüneményszerű alakjában, mely fényességével az egész földkerekséget elárasztotta. A katolikus uralkodóknak mintaképe volt, de mély tisztelettel hajolt meg előtte a török szultán épenugy, mint a protestáns németek hatalmas császára. Egyetértett abban a meggyőződésben keresztény és pogány, hogy a vatikán termeiben valóságos kincsbánya lappang annak az aggastyánnak szívében, kinek meg nem közelíthető magasságban álló karakteréből

példát, lelkiert merithetnek a nemesedésre az összes nemzetek.

Egy koppenhágai protestáns lap így irt a nagypápa betegsége alkalmából:

„Különös megilletődéssel, a milyenre a sziv csak képes, hozzuk nyilvánosságra ezen napokban a Rómából érkező táviratokat. Leó pápa haldoklik. A legmagasabb és legtisztább világszellemek egyikének kialakása közeleg.

Hatalmas uralkodók hullnak térdre ezen pillanatok alatt, kéri az Istent, hogy a pápa, az Isten helytartójának életét még hosszabítsa meg. Milliók kezei kulcsolódnak imára, milliók szive alázatos kérelmekkel könyörög isteni segítségért. A földi fejedelmek egyikének sincs annyi alattvalója, a kik őket úgy szeretnék, mint a pápának, mily tisztán, mily szépen világított Leo világossága annyi éven át az egész világra. A kigyó okosságával, melyről Krisztus urunk beszél s a galamb szelidségével, melyről szinte az Uj Szövetség szól, kormányozza a világot. A békének műveit létesítette s a sátánnak hatalmát nap-nap után megtörte. A békének olajágát őrizte s mutatta a világnak a militarizmus korában.

XIII. Leo pápa nyugodtan halhat meg. Ha valakinek megadatik, hogy félelem nélkül fogadja a halált, az XIII. Leo. Életét jócselekedetben töltötte. Élete nemes és tiszta volt, távol állott a világ szellemétől. Semmi sem szennyezte be abból, a mi az emberek legtöbbszörének életét beszennyezi. XIII. Leo arczára mindenki úgy gondol, mint egy szellemi fejedelmére. Arczagyöngéd, sovány, kedves és okos mosolylyal. A mo-

solya, mely már szemeiből kisugárzik, valódi mosolylyá lesz a tiszta ajkakon. Ez az ember türelmes, értelmes, megbocsátó és mindenkiért imádkozó és szemeiből azt lehet olvasni, hogy ez az ember mindent a legjobbra tud fordítani.

Ha valaki nem tudta, hogy kicsoda és mily nagy férfiú XIII. Leó pápa, most betegsége alkalmával megtudhatta, mivel az egész világ részvéte impozáns módon nyilatkozott meg iránta, nemcsak a katolikusoké, hanem a más vallásuaké is. A világ minden részéből halomszámra érkeztek a kérdésködések; a római táviró hivatal naponta 12—15 ezer lírát vett be az alkalmi sürgönyökért. Az újságírók és más érdeklődők, a biborosok, a diplomaták és sok más előkelőség folytonosan tudakozódtak a Szentatya állapota felől s a rómaiak is mindegyre eme kérdéssel ostromolták egymást: hogy van a Szentatya? Egyháziak és világiak imádkoztak érte, némelyek az életüket is felajánlották felgyógyulásáért.

A leggonoszabb nyelv, a legistentelenebb sajtó is érintetlenül hagyta XIII. Leó nevét, mintha érezte volna azt az erkölcsi kötelességet, hogy ahhoz a nymbushoz, mely ott tündökölt az anyaszentegyház trónusán, illetéktelen kezekkel nem szabad nyulni.

Olyan volt az ő magasztos alakja, mint az üstökös, mely midőn megjelenik az ég azurján, hatalmas arányaival mintegy tiszteletteljes félelemre ösztönzi az embert, ki önfeladten merül bele szépségeinek szemléletébe.

Csodáltuk, rajongtunk, lelkesedtünk érte, kinek ugy lelki mint szellemi nagyságában csak gyönyörködni lehetett, de halandó megközelíteni sem vala képes.

Most már ott fekszik a ravatalon élettelenül. Ott fekszik a világ legnagyobb embere. Megrendülve állják körül e ravatalt az összes nemzetek. Hiszen arra tanít, hogy a legnagyobb hatalmak, a szellemóriások is porba omlanak. Alkotásaik azonban élnek időtlen időnkig, emlékezetüket megőrzi a hálás utókor. Ő meghalt, de működése évszázadokra kiható, az a lőkés, melyet szellemének erejével adott az emberiségnek, hajtani fogja azt az általa tervezett irányban. Ez a történelmi nagy alakok privilégiuma más közönséges halandóval szemben.

„Az öreg Pecci meghal, de a pápa örökké élni fog,” ezt a nagy kijelentést tette néhány nappal ezelőtt a halállal vívódva. Tudta, érezte, hogy annak a szellemnek, melyet ő képviselt, évezredekre, örökre kiható értéke van.

Boruljunk le ravatala mellett s imádkozzunk lelke nyugalmáért!...

A világ legnagyobb halottjának életrajzi adatait a következőkben adjuk:

Családi neve *Pecci Joachim* volt. Carpineto de' Anagniban született 1810. márczius 2-án, tehát ez idén 93-dik évét töltötte be. Már ifjú korában jelentkeztek azok a rendkívüli tehetségek, melyeknek fényözönében gyorsan haladt előre, míg nem a világon elérhető legnagyobb méltóságra emelkedett.

Erényei, magas műveltsége, nagy tudománya, eszményi czélokért hevülő költői lelke, apostoli szelidsége, melylyel az adminisztratív szigorú rendkívüli tapintattal tudta egyesíteni, mindenütt tiszteletet parancsolt neki, jellemének tüneményes jelenségei előtt kénytelenek voltak meghajolni ellenségei is.

Az első nagyobb feltűnést akkor keltette, midőn Beneventóban mint pápai delegátus működött. E provinciában annyira napirenden voltak a rablások, hogy a személy és vagyonbiztonság a legnagyobb mértékben veszélyeztetve volt. Midőn átvette a tartomány kormányzását, ritka erélylyel s vasszigorral fordult az elszaporodott rablólovagok ellen, kiket rövid idő alatt az egész provinciából kiirtott. Hasonló szép eredmény koronázta működését Spalatóban és Perugiában, hol az a nem mindeandapi esett állott be uralma alatt, hogy a börtönök teljesen üresek voltak.

E kiváló érdemeit akarván megjutalmazni XVI. Gergely pápa, 1843-ban damiatai érsekké nevezte ki, egyuttal a belga udvarhoz küldötte pápai nuncziusnak. Lipót belga király el volt ragadtatva a fiatal nunczius fellépésétől, s három évi apostoli munkálkodása alatt kegyeinek és elismerésének gyakran halmozta el kiváló jeleivel. Peccit azonban hivatása csakhamar magasabb, de egyszersmind terhesebb állásba szelítette, midőn XVI. Gergely 1846-ban Perugia érsekévé praekonizálta. Harminczkét esztendeig viselte ezt a magas méltóságot. Időközben kardinális lett. IX. Pius az 1853. decz. 19-én tartott konsistoriumban a szent Chrisogonusról nevezett bibornoki méltóságra emelte. A pápa ez alkalommal kibocsátott allokucziójában rendkívüli dicsérettel halmozta el az új kardinális, ki érseki székekben a megpróbáltatások e nehéz ideje alatt a bölcseséget és erélyt az egyház magasztos céljainak elérésére finuman distingváló elmével tudta kihasználni.

Két nevezetes levelet irt a hatvanas években Viktor Emmánuel olasz királyhoz. Az egyikben vétót mondott azon törekvés ellen, hogy a polgári házasságot az ő egyházmegyéjére is reá akarták erőszakolni, a másikban az üldözött szerzetes rendeket vette védelmébe. Ugyan-

abban az időben a liberalizmus ellen irt egy hatalmas encyclicát, melyben kiméletlenül ostorozta főleg a gonosz sajtót és a káronkodást.

E lángbuzgalmu tevékenysége közt az a dicsőség érte 1862-ben a nagy főpapot, hogy perbe idézték mint izgatót, ki lázít a király törvényei ellen. Sem az első bíróság, sem a fellebbezési fórum nem találta vétkesnek, s felmentette a vád alól.

Rendkívüli érdemei 1877-ben hozták meg neki a legnagyobb pápai kitüntetést, melyet az egyház fejtől nyerhetett. IX. Pius a sajtó és az egész közvélemény tetszenyilvánítása közt a szeptember 21-én tartott konsistoriumban az elhalt de Angelis bibornok helyére az anyaszentegyház camerlengójává nevezte ki.

Ez a pápa után az anyaszentegyházban a legelső méltóság, innen tehát csak egy lépést kellett mártennie, hogy eljusson arra a legmagasabb fokra, melyre csak maga az anyaszentegyház emelhetette fel.

És ő eljutott. A halhatatlan emlékü Pius már a következő 1878-ik év február 7-én elköltözött az élők sorából. Mesés dolgokról, a bibornoki testület meghasonlásáról, ellenpápáról beszéltek akkor. Mindezen híreszteléseket fényesen hazudtolta meg a csupán másfél napig tartott conclave, mely a camerlengó-kardinális, Pecci Joachim bibornokot választotta meg az anyaszentegyház fejévé. Mig néha 40—50 napig is eltartottak a conclavék, most oly bámulatra méltó volt az összhang, hiszen mindenki őt tekintette a legméltóbbnak arra a helyre, melyről 25 éven át rendkívüli akarakteróval, meg nem közelíthető bölcseséggel kormányozta az egyház hajóját.

Február 18-án este ült össze a kardinálisok területe, február 20-án a déli órákban már meg volt választva az új pápa, ki azóta XIII. Leó néven uralkodott a mai napig, midőn az Ur hűséges szolgájának földi koronáját a mennyei örök koronával cserélte fel.

A ház elnöke.

Olyan nehéz időkben aligha ült valaki a képviselőház elnöki székében mint *Apponyi* Albert gróf, és mégsem állotta meg ugy a helyét senki mint ő. Sötét fellegek vonultak át a politikai élet egén, melyekből a ki-kitörő villámesapások reszkettették meg a levegőt. Nemsak odafent, de a nép minden rétegében fel voltak korbácsolva a szenvedélyek, olyan izzó volt a hőség, mint mikor közeli vihar van kitörőben.

Rendkívüli politikai bölcseségre volt szükség, hogy gátat vessen az általános felfordulásnak. Mérhetetlen energiára, mely megzabolázza a háborgó szenvedélyeket. Hami-

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű
természetes hashajtószer.

sitatlan hazafi karakterre, hogy felfogva a kislelkű gyanúsítás nyilat, előkészítse a talajt a nemzeti követelések győzedelméhez.

És Apponyi Albert hatalmasan állotta ki a tűzpróbát. Kitartott Szell Kálmán mellett az utolsó percig, belement vele az ex-lexbe, ő fogadta Héderváry bánt. Ki is volt téve ellenségei nyilainak. Megvádolták, hogy elhagyta régi zászlóját, hogy oda-szegődött a zsarnoki hatalom esz-közének. Nyilzáporként repültek fejéhez a hazafiatlanság vádjai. Ő türt és várt. Ragyogó tehetségének súlyával odanehezült a helyzet magaslatára, erős kézzel vezette a fejlemények menetét. Tudta, hogy a legnagyobb hatalom az ő kezében van, s érezte, hogy helyzetét épen most feladni nem szabad. Tisztában volt vele, hogy nagy szüksége van reá nemzetének s őt ezen nehéz politikai válság közepett pótolni senki sem képes.

Számítása bevált s Apponyi Albert ma karakterének fenségesebb vonásaiban áll nemzete előtt mint valaha. A vak is láthatja már, hogy áldozatul hozta magát nemzetének. Inkább ő bukik el, de az igaz ügynek győzni kell.

Engem csak korhatalommal lehet lesz innen eltávolítani, jelentette ki ellentmondást nem tűrő határozottsággal, midén a miniszterelnök megfenyegette az ellenzékét, hogy ex-lexben fog új választásokat rendezni.

Mi ez? . . . Szembeszállás az erőszakkal a legmagasabb helyről, a képviselőház elnöki székéből. Nem engedek helyet zsarnoki önkénynek ebben az országban. Csak karhatalom vethet ki az elnöki székéből, ami egyértelmű a forradalommal.

A fenyegetésre tehát onnan adták meg a hatalmas választ, ohonnan legkevésbé várta Héderváry bánt. Ilyen fellépés után szó sem lehet arról, hogy erőszakos eszközökkel törjenek a nemzet igazai ellen.

Fordulatnak kell tehát bekövetkezni, fordultnak a nemzet javára. És ez Apponyi mély politikai bölcsességének, határozott jellemének, nagy tudásának, ellenmondást nem tűrő energiájának lesz köszönhető.

Valóban az isteni gondviselés rendelte őt oda ezekre a válságos napokra. Mint az iránytű ott lebeg a politikai világ tengerén, megmutatva a helyes utat a bőszenvedélyek viharai közepett, amelyen haladni kell, hogy hajótörés ne érje a nemzetet.

A képviselőházban tegnap elhangzott beszéde olyan hatással volt, mint tikkasztó hőségben az üdítő harmat. A nemzeti érdekek bajnoka ő, karakterében csalódnai soha sem fog, aki valaha bizalommal volt iránta. Bármit beszéljenek az irigyek, ellenségei, — erősebb kezekbe a nemzet sorsa nem is lehetne letéve.

Bizalom! . . . Mert Apponyi Albert soha sem fogja engedni, hogy eltemessék a magyar nemzetet.

A miniszter a város ellen.

Ismeretes olvasóink előtt Szatmár város egymillió kilencszázezer koronás adósságainak konvertálási ügye, mert ebben az időben bőven tárgyaltuk és különösen városunkban nagy port vert fel a mindenáron ellenzékieskedők részéről jött támadások folytán. Pap Géza polgármester ugyanis belátván, hogy eme különböző és magas kamatlábakra elhelyezett kölcsönök rendkívüli teherrel nehezülnek a város vállaira, azon fáradozott, hogy az adózó polgárok érdekében segítsen ezen a helyzeten, mert ha megfelelő olesó kamatlábra lesz elhelyezhető az a rendkívül nagy adósság, ez a körülmény tetemesen leszállítaná a pótdadót.

Megkezdte tehát a tárgyalásokat a Magyar Jelzálog Hitelbankkal, ami eredményre is vezetett. Miután maga Hieronny Károly, a város jelenlegi országgyűlési képviselője úgy nyilatkozott, hogy a Jelzálogbanktól tett ajánlatnál kedvezőbb ez idő szerint nem létezik, a közgyűlés el is fogadta azt. Az akták már a minisztériumban voltak, midőn köztudomásra jutott, hogy ugyancsak a Jelzálogbank Pozsony városának jóval kedvezőbb ajánlatot tett, miután e hir igaz voltáról a polgármester sürgősen meggyőződést szerzett, haladéktalanul felutazott Budapestre, keszközölte a minisztériumban az iratok visszaadását, a Jelzálogbankkal is dülőre jött, mely hajlandónak nyilatkozott a Pozsonynak tett feltételek szerint kötni meg az ügyletet.

A számvevőség pontos számítások után megállapította, hogy az ily értelemben megreperált konverzio 19900 korona évi megtakarítást jelent a város háztartásában, ami oly tekintélyes summa, hogy méltán illeti érte elismerés azt a férfit, ki a város jól-felfogott érdekében sem időt, sem fáradságot nem kímélve ilyen nagy előnyt vivott ki a város polgárságának.

Ellenzői akkor is voltak a határozat meghozatalának, akik azt hajtogatták, hogy még ennél is lehet olesóbban konvertálni. Hivatkoztak ugyan is idegen bankokra, a többség azonban nagyon helyesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy inkább fizet többet, de a németnek egy fillért sem ad. A közgyűlés tehát a konvertálást másodszor is elhatározta.

Ez a határozat jóváhagyás végett a miniszter elé került. Innen azzal a meglepő klauzulával érkezett vissza, hogy a miniszter a közgyűlés határozatához nem járul hozzá. Indokolja pedig azzal a még meglepőbb felfedezéssel, hogy a városra e konverzio folytán 552096 korona több kiadás fog hárulni.

A dologban tehát tévedés van. Vagy itt tévedtek, vagy odafent. A pénteken megtartott tanácsülés ismét kiadta a számvevőségnek, hogy sürgősen tegye tanulmány tárgyává a miniszteri számításokat s az eredményről minél gyorsabban tegyen jelentést.

Senki sines kétségben affelől, hogy a tévedés odafent történt. A városra nézve azonban mindenestre kellemetlen dolog ez a huzavona, mert az idővesztés tetemes károsodással jár.

A főszámvevő a hétfőn tartott rendkívüli tanácsülésben már meg is tette jelentését, hogy az igazság az ő részükön van. Ezért ismét sürgősen felterjesztették az

iratokat, Hieronim képviselőt is felkérlik, hogy lépjen közbe és siettesse a miniszteri jóváhagyást.

Valóban biztrányos, hogy ilyen felületes számításokkal ilyen kellemetlenséget, esetleg anyagi károsodást is okoz a minisztérium a városnak.

Posvány a város közepén.

Közegészség, köztisztaság, rendezés! . . . Ez a három fogalom dominálja a helyzetet és kell is dominálnia minden fejlődésnek indult városban. Áldozatokat hoznak érettek, hogy a csín, tisztaság és a jótékony üde levegő, mely az egészségre oly annyira nélkülözhetetlenül szükséges, meghonosodjék a város falai között.

Időközönként erélyes rendeleteket bocsát ki a hatóság, ha azt látja, hogy a lakosok saját jól felfogott érdeküket veszélyeztetve, nem törődnek azokkal a rendszabályokkal, melyek a köztisztaság czéljából üdvösek és megtartásuk nélkülözhetetlenül szükséges. Egyes polgárokat keményen büntetnek, ha a szennyes belvizet kiengedik az utcára, vagy ha udvarokon egészségi szempontból kifogásolható helyet találnak. Jól van ez így, így is kell lennie.

De annál megfoghatatlanabb magának a városnak mulasztása, midőn egyes polgáraitól súlyos büntetések árán is megkívánja, hogy rendet tartsanak. Vagy talán a város más paragrafus alá esik? . . . Felfogásunk szerint neki magának kell elülni a jó példával, mert olyan hibákért joga nincs büntetni, amelyekben első sorban ő maga leledzik. Reá nézve mindenek felett kötelezők azok a szabályrendeletek, melyeket ő maga alkot, s betartásukat a polgárságtól kívánja.

Örök idők óta ott éktelenkedik a város legelkelőbb helyén az a büzhödő árok, mely az Iskolaköztől kiindulva a róm. kath. elemi iskola és a Morvay-féle telek háta mellett huzódik a Deáktér felé s az Antal-féle telek táján vész el a földalatti csatornában. Benne a legforróbb időszakban is, mint épen mostanság, ott áll a feneketlen pocsolya, mely miazmaival megfertőzteti az egész környék levegőjét.

Az ilyet sem a szépség, sem a köztisztaság, sem a közegészség szempontjából megtűrni egy óráig sem volna szabad. És csudálatos módon mégcsak ügyet sem vet reá senkisé. Talán a város csatornázásának az ezeregyedik esztendőre eltett tervére várakoznak? . . . Ha az Árpáduczán sikerült eltüntetni a keresztül huzódott posványos árkot, egy füst alatt ezt is meg kellett volna csinálni, hogy legalább a városnak legelkelőbb téerein ne legyenek olyan abnormis viszonyok, melyekből arra következtethet a lakosság, hogy vele szemben követelődnek, a város azonban magát nagylelkűen a kötelezettség alól felmenti.

Ennek a posványnak eltüntetése mellett hatalmas indok az a körülmény is, hogy épen ott van a róm. kath. elemi iskola, hová százával járnak a gyermekek, kik kénytelenek egész éven át azt a romlott levegőt szivni, melyet ez a büzhödő mocsár magából kilök.

Felhívjuk tehát reá úgy a tisztí főorvos, mint a polgármester és a rendőrfőkapitány figyelmét, kiknek első sorban feladatuk, hogy s köztisztaságnak és közegészségnek őrei legyenek, tekintsék meg azt a mocsárt, mert

ha egyszer látni fogják, semmi kétségünk benne, azonnal meg fognak győződni, hogy ilyen piszokfészeknek a város legelőkelőbb pontján helye nincs.

H I R E K.

A gyásznapok alatt. Hivatalos értesítés lapunk zártáig Őszent-sége haláláról az egyházmegyei főhatósághoz még nem érkezett. A püspök ur Őnagyméltósága a székeskáptalan tagjaival ma állapítja meg azon intézkedéseket, melyek a gyászidő tartama alatt az egyházmegyében foganatosítandók.

Személyi hir. Ő Exlja a püspök ur a nyarat székhelyén fogja tölteni s csak később, ha a hőség elmúlt, fog erdőhegyi villájába vonulni. — *Kádár* Ambrus dr., prépost-kanonok üdülés végett a Margitszigetre, *Lesenyey* Ferencz dr., kanonok Szliács, fürdőre utazott. — Komárom város plébánosa, *Kutschera József* f. hó 14-én egykori elődjének, a komáromiaknak feledhetlen szatmári püspöknek látogatására városunkba érkezett s mint a megyés-püspök szívesen látott vendége itt két napon át időzött. — *Binder* András dr., tb. kanonok rokonai meglátogatására s üdülés végett Máramarosmegyébe utazott. — *Tankóczy* Gyula főkapitány körutjáról, melyet a rendőrségi ügyek tanulmányozása végett tett az ország nagyobb városaiban, hazaérkezett, s szabadságidejét megszakítva átvette hivatalának vezetését.

Bérmálás. Folyó hó 15-én a bérmálás szentségében részesítette Püspök ur ő excellentiája báró *Vécsey* Aurélt és a helybeli zárdá négy apáca-jelöltjét. A szép szertartás a főpásztor kerti kápolnájában folyt le s jelen volt Exlja *Vécsey* József báró özvegye, *Vécsey* Eszter bárónő és *Kiss* Károly fővárosi hitoktató, mint az ifju báró bérmátyja. Reggelire és ebédre mindnyájan a megyés püspök ur vendégei voltak.

Áthelyezett tanfelügyelők. A vallás-és közoktatásügyi miniszter *Máthé* Géza ugocsavármegyei és *Halmágyi* Ferencz alsó-fehérvármegyei tanfelügyelőket kölcsönösen áthelyezte.

Plébános fogadtatás. Ő nagyméltósága gr. Pappenheim Sziegfridné, gróf Károlyi Erzsébet, a megboldogult dr. Csánk István halálával üresedésbe jött fényi plébániára *Moldován* Endre józsefházi plébánost nevezte ki. A kinevezés igen nagy örömet keltett a község lakói között, mert *Moldován* plébános multja csak arról tesz bizonyosságot, hogy hiveinek lelki gondozását legfőbb kötelességének ismeri. Kineveztetése megelégedést kelthet mindenfelé, mert ő nemcsak jó egyházi, de igaz magyar ember is. A plébániát e hó 7-én foglalta el. A n. károlyi állomásnál *Heinrich* György bíró fogadta szívélyes szavakkal Fény község nevében. Azután a bíró négyfogatu kocsiján hajtottak Fényre. A falu apraja-nagyja, ifjak és öregek várták az új plébánost. Az óvodás, iskolás gyermekek virágcsokrok egész záporával fogadták. Megható volt látni az örömet, mely mindenkinek arcáról, szeméből sugárzott. A plébánia előtt a kocsit megállott. Itt a képviselőtestület, tanítói kar és nagy népsokaság várták. *Szolomájer* József tanító dühvölzte meleg szavakkal az új plébánost.

Reméli, — ugymond többek közt, — hogy a hivek lelki vezetésén kívül legfőbb törekvése lesz munkálkodni a magyarosodás, a magyarság érdekében. Utána megköszönte az új plébános a szép ovációt és ügyes beszédben fejtette ki, hogy élteinek czélja mindenkor az egyház és édes magyar hazánk dicsőségének előmozdítása volt. 12-én, vasárnap tisztelgett nála a képviselőtestület, tanítói-kar és egyháztanács.

Hymen. K. Jónás Béla megyei közigazgatási gyakornok, a napokba esküdtött örök hűséget a máramarosmegyei Taraczközön néhai *Mihálka* Pál Máramaros megye árvaszéki elnöke és neje tiszaujhelyi *Ujhelyi* Margit leányának, Anna kisasszonynak. — *Sándor* Venczel helybeli kir. kath. főgymnasiumi tanár f. hó 28-án kedden esküszik örök hűséget bájos arájának, *Dóka* Emma kisasszonynak, *Dóka* Bertalan fehérgyarmati földbirtokos leányának. — *Décsé* Ferencz mikolai földbirtokos esütörtökön tartotta esküvőjét *Magos* Etelka kisasszonnyal Egriben. — *Demján* Titus szamosújvári végzett papnövendék eljegyezte *Szilvássy* Gizella okl. tanítónőt, özv. Szilvássy Lászlóné urnő leányát. — *Csendes* Endre, a cs. s kir. katonaszoda vezetője, szombaton tartotta eljegyzését *Joó* Mariska kisasszonnyal, *Joó* László vasuti tiszt leányával.

Uj bíró. Az igazságügyminiszter *Koós* György helybeli kir. törvényszéki aljegyzőt a temesvári kir. törvényszékhez albirónak nevezte ki.

Áthelyezések és kinevezések. *Szabó* Sándor tiszáninneni főszolgabíró lemondásával megüresedett főszolgabírói állás helyettesítésével Ugocsa megye főispánja *Ujhelyi-Vitkay* Sándor tb. főszolgabírót bizta meg. Az ezzel a helyettesítéssel szükségessé vált szolgabíró állásra *Morvay* Zsigmond tiszántuli szolgabíró lett Szöllösre áthelyezve. — *Farkas* Jenő tiszántuli közigazgatási gyakornokot pedig tb. szolgabírónak nevezte ki a főispán.

A főpásztor adománya. Ő nagyméltósága a püspök ur a zeneiskola czéljaira 1000 (ezer) koronát adományozott.

A nemzeti hőskért. Az alispán tudatja a közönséggel, hogy az 1848—49 ben besorozott honvédek, akik nyugdíjra igényt tarthatnak, de honvédigazolvánnyal nem bírnak, a vármegyei levéltárban őrzött állítási lajstromból igazolványt szerezhhetnek.

Papnövendékek felvétele. A munkácsi gk. egyházmegye kötelekésbe papnövendékeknek az I. évi theológiára felvételtek: *Bacsinszki* Szilárd, *Roskovics* Konstantin, *Legeza* Jenő. *Ujhelyi* Ödön. *Irnokokul*: *Gribovszki* Ágoston, *Gurbán* László, *Kovordányi* József, *Medveczky* Pál, *Órtutai* István, *Simsa* Dezső, *Szemán* Mihály, *Mosolygó* József, *Szaxun* József és *Kössei* Theodor. *Esztergomban* küldetett *Végső* Dániel. *Informátorokul* alkalmaztattak a konviktusba *Kohutics* Theodor és *Legeze* Jenő, a papfítáptintézetbe *Jeney* Dániel és *Tóth* János, a máramarosszigeti alumneumba *Rácz* Mihály.

Bereg pecsovics. Beregvármegye legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy üdvözli a horváth bán kormányát. Gusztus kell hozzá. De nekik úgy látszik, megvan. Ime tehát a korrupció rendszerének csak nem pusztulnak ki a dajkái.

Uj templom. A munkácsi r. kath. egyház legközelebb régi templomának lebontását és egy új, 52 m. hosszú, román stílusú diszes templom építését határozta el, mely-

nek főtornya 45 m. magas lesz, ezenkívül lesz két kisebb oldaltornya és igen diszes portáléja. A tervet *Czigler* Győző műegyetemi tanár készítette. Az építés vezetésére *Forgách* János. prépost, az építésügy legbuzgóbb bajnokának elnöksége mellett *Nedeczey* János, *Nuszer* Lajos dr., *Hrehus* Gyula, *Tichy* József és *Biró* Istvánból álló öt tagu bizottságot választottak.

Becses adomány. Özvegy *Buday* Sándorné urnő, sáros-oroszii lakos a tiszaujlaki róm. kath. templomnak egy szép Szent József-szobrot ajándékozott.

Öngyilkosság. Berenczei Kováts Dezső öcsesét, Elemért követé a halálban — ugyanis anyagi zavarok folytán e hó 16-án Nagykárolyban agyonlőtte magát. Családja vigasztalhatatlan. Alig néhány nappal ezelőtt az öcsese, Elemér vetett véget életének, most ime a családból tragikus véget ért a második áldozat. Nagyon valószínű, hogy a két öngyilkosság okozati összefüggésben van egymással, s Elemérnek vagyoni bukása magával rántotta a bátyját is. Szerencsétlen vége általános részvétet keltett egy a tisztikarban, mint a közönség körében. Halálát neje, három gyermeke és nagykiterjedésű rokonság gyászolja. Temetése volt megyei tisztársai, a pénzügyigazgatóság tiszti karának és a családnak vidékről bejött rokonai és jó barátai jelenlétében f. hó 17-én ment végbe Nagykárolyban nagy részvét mellett. A temetésen *Kemény* Alajos pénzügyigazgató vezetése alatt testületileg jelent meg a pénzügyigazgatóság tisztikara is. *Szentiványi* Gyula országgyűlési képviselő is eljött megadni az elhunytak a végtisztességet. A temetési szertartást *Palczér* Ernő kegyesrendi házfőnök végezte fényes segédlettel. A koporsót elborították a kegyelet koszorúival. A család a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak úgy maguk, mint a nagyszámú rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretet férj, apa, vő és rokonnak berenczei Kováts Dezső rendelkezési állapotbani helyettes számvevőnek életének 49-ik, boldog házasságának 25-ik évében, folyó évi július hó 16-án reggel 3 órakor rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi része folyó hó 17-én délután 5 órakor fog a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli mesterrészeti sírkertben örök nyugalomra tétetni. Lelkiüdvéért pedig az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 18-án reggel 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az egek Urának bemutatni, Nagykároly, 1903. július 16. Béke poraira! Bendes Gizella neje, berenczei Kováts László, berenczei Kováts Gizella, berenczei Kováts Magda gyermekei, berenczei Kováts Gyula és neje, Ternyey Berta testvére és sógornője, Bendes János apósa, Bendes Dezső sógora, berenczei Kováts Gyula, berenczei Kováts Béla, berenczei Kováts Mariska, berenczei Kováts Berta, berenczei Kováts György unokaöcsesei és hugai. A pénzügyigazgatóság tisztikara is adott ki gyászjelentést, a mely a következőleg szól: A nagykárolyi m. kir. pénzügyigazgatóság és a mellé rendelt számvevőség tisztikara szomorodott szívvel tudatja berenczei Kováts Dezsőnek, szolgálattételre a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez beosztott szatmármegyei pénztári ellenőr, tiszteletbeli számvevőnek folyó évi július hó 16-ik napján reggeli 3 és fél órakor, életének 49-ik évében váratlanul történt elhunytát. Nagykároly, 1903. július hó 16-án. Béke hamvaira!

Betiltott népgyűlés. A szociálisták vasárnap délután népgyűlést akartak tartani, hol a kifüggesztett plakátokon hirdették program szerint a kormány ellen akartak obsztruálni. A tervbe azonban belefirkált a főkapitány, mert a bejelentést nem vette tudomásul, vasárnap délután, pedig fegyveres rendőrség czirkált az István-téren, hogy az esetleges ellenszegülőkkel annak rendje és módja szerint elbánjon. A főkapitány határozatát a következőleg indokolta meg: A bejelentést ez alkalommal tudomásul nem veszem, mert a népgyűlés helyül megjelölt István-tér és környékén lakók nyugalma a gyakran tartott és zajos népgyűlések zavarják, mi ellen az érdekeltek már több ízben panaszszal és illetve kifogással éltek. Nem engedélyezhetem a népgyűlés megtartását már azért sem, mert a vezetőség a közel multban ígéretet tett előttem, hogy igyekezni fog a gyűlésezések helyül más alkalmasabb, sőt zárt helyiséget keresni, mi, ha a jelen esetben már meg történt volna, az engedély megadás elől nem zárkozhattam volna el, de alkalmas hely megjelölése esetén nem is fogok elzárkózni. Ez alkalommal figyelmeztetem a bejelentést aláírókat, hogy miután a népgyűlések megtartását tudató felhívásokat csak az esetben ragaszkodhatják ki a hirdetőmennyi táblákra, ha már a gyűlés megtartása engedélyezve lett, jövőben a felhívások előzetes kiragasztásától annyival inkább óvakodjanak, mert nem fogok késni a falragaszok eltávolítása iránt haladéktalanul intézkedni.

Elitelt lapszerkesztő. Bizonyára emlékeznek még lapunk olvasói a boldogult „Szatmárvármegyei Politikai Hírlap”-ra, mely az alispán elnöksége alatt álló részvénytársaság vezetése alatt, Wechsler Gyula budapesti izraelita polgártársunk szerkesztése mellett izléstelenkedett vármegyénkben, nem kimélve a legtisztelendőbb állású egyéneket. Ez az ujság noha politikai lapnak nevezte magát és tényleg politizált is, mint tengelykenegetője a hatalom szekerének, kauzció nélkül főleg Nagykároly város és a vármegye szűkhatárai közt. A kir. ügyésznek tudomására esvén a törvény paragrafusaiba ütköző eme visszás állapot, megindította az eljárást a nevezett hírlap ellen, mely időközben a részvénytársaság tagjainak összérőffenése miatt agyongázolatott. A kir. törvényszék most itélkezett az ügyben, s Wechsler Gyula szerkesztőt sajtó útján elkövetett vétségben bűnösnek találván, igen enyhe, 40 korona fő és 20 korona mellékbüntetésre ítélte. A kir. ügyész nem levén megelégedve a kiszabott büntetés mértékével, a felsőbb fórumra appellált.

A kiállítás helye. A szeptember 27-én városunkban megnyitandó gyümölcs és kertészeti kiállítás helyére nézve kezdetben eltérők voltak a vélemények, most már azonban teljes megegyezés jött létre s a kiállítás a Kossuth-kertben lesz megtartva.

Fürdés áldozata. Vasárnap délután a szabadban levő fürdőzésnek ismét egy fiatal leány esett áldozatul. Szabó Teréz a szerencsétlen neve, ki még alig 14 éves leányka volt. Több társnőjével ment ki a Szamosra a vágóhid körül levő helyre, hol a vízállás igen csekély. Vigan voltak a lányok, a retentő hőségben kellemesen hatott a Szamos enyhes, hűs vize. Szabó Teréz már megelégette a fürdőzést, kiment a partra és fel is öltözködött. Többi társnője még ott maradtak és hívogatták visszafelé. A leányka engedett a nógatásnak, ismét letette ruháit és a vízbe vetette magát, de szerencsétlenségére egy

kissé távolabbi helyen, hol a meder mintegy négy méteres. A hullámok összecsaptak feje felett. Segély sehonnan sem érkezett, s a leány ott lelta halálát. Nemsokára munkások érkeztek, akik felkutatták a medret, s a leánykát halva huzzák ki a vízből.

A nyomdászok táncmulatsága. Igen kedélyes és úgy erkölcsileg, mint anyagilag a legfényesebb sikerrel végződött táncmulatság folyt le vasárnap este a Kossuth-kerti kioszkban. A szatmári és nagykárolyi nyomdászok szakköre rendezte akkora ügyességgel, hogy az eredmény a legvérmesebb reményeket is méltán kielégíti. A nagy táncsterem teljesen meg volt telve fiatal aszonnyok és lányok tarka csoportjával, kiknek kellemes mulatságot szerezni egymást multa felül az arany ifjuság. Mindenki jól mulatott s ez a sikernek mindenesetre a koronája. Tizenkét óra tájban egy kis humorisztikus lap jelent meg „Éjféli Ujság” czímen, mely a nyomdász életből vett apró epizódoknak egy kis mozaikja.

Tekintélyes részvényjegyzés. A szatmár—mátészalkai vasútra az érdekeltek községeiben megindultak a részvényjegyzések és napról napra újabb jelenségeivel találkozzunk annak az álláspontnak, hogy a vasút létesítése az illető vidék lakosságára közsükséget képez. Legújabbban Tyukod község vitte egy lépéssel előre az eszmét a megvalósítás felé, mert saját jól felfogott érdekében 100 darab részvény jegyzését határozta el, melyek 20 ezer koronát tesznek ki.

Gyászhir. Özv. vörösmarti *Bojthor* Endréné, szül. *Zazula* Etelka e hó 15-én a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 55-ik évében Felsőbányán elhunyt. Földi részzeit e hó 16-án délután 5 órakor helyezték örök nyugalomra.

Segédlelkész választás. A szatmári ev. ref. egyháztanács vasárnap délután tartott gyűlésén a megüresedett s.-lelkészi állásra három pályázó közül egy szótöbbséggel *Lovas* Aladár s.-lelkészt választotta meg.

A honvédség köréből. Zászlóaljunk f. hó 30-án délután érkezik vissza városunkba a mátészalkai kadgyakorlatokról. Augusztus 9-én bevonulnak a tartalékosok 35 napi fegyvergyakorlatra.

Rákóczy bál és hangverseny. A Rákóczy emlék leleplezésével kapcsolatosan rendezendő bál és hangverseny ügyében az alispán Szatmár és Ugocea vármegyék s Szatmárnémeti sz. kir. város fiatalságát július 15-re értekezletre híván egybe, a szép számmal egybe gyűlt ifjuság tisztikarát következőleg alakította meg: Tiszteletbeli elnök Dr. Fechtel János; elnökök: Jékey István, Lator István, Bartha Kálmán, alelnökök: Domahidy Pál, Dr. Vetzák Ede, Ujhelyi Vitkay Sándor, Szentpály Miklós, Helmezy Pál, Verézy Ernő, jegyző Dr. Lénárd István, pénztárnok Ferencz Ágoston, ellenőr Buttykay Menyhért, Ifj. Péchy László, háznagy Galgóczy Árpád. Augusztus 1-én újabb értekezletre fognak összegyűlni s ez alkalommal fogják megállapítani a hangverseny végleges programját. A kibocsátandó meghívó a könyvnyomdai ipar remeke lesz, s az általános meglepetést fog kelteni.

Átszátolt filiák. Az egyházmegyei hatóság f. évi 1473. számú intézkedésével a máramarosmegyei Németh-Mokra három filiálisát Ökörmezőt, Majdánkát és Toronyát, melyek a nevezett plebániától igen távol esnek, a huszti plebániához csatolta.

Államsegély. A m. kir. földmivélségi miniszter a „Szatmármegyei Lóverseny Egyesület” által a folyó évben rendezendő lóversenyek támogatására 1000 korona segélyt engedélyezett.

Az apácák öröklési képessége. A Kuria I. polgári tanácsa nemrég döntött abban a pörben, melyről a budapesti ítélőtábla ítélete alkalmából már szó volt. A pör tárgya az volt, hogy Th. M. festő végrendeletileg legidősebb leányát tette tekintélyes vagyona általános örökösévé, másik két leányát illetőleg pedig akként rendelkezett, hogy mivel azok apácák lettek s így a szegénységi fogadalmuknál fogva elvesztették öröklési képességüket, e két leánya részére csekély évi járadékot állapított meg. Az apácák egyike, ki a Szent Vinceze apácarend tagja lett, pörrel támadta meg a végrendeletet azon az alapon, hogy a mint e rend tagjai, úgy ő is, határozatlan időre ugyan, de csak egyszerű fogadalmat tett, a mi által szerzési képessége korlátozva nincs s így a végrendelet félretételével a hagyaték egy harmadrészét kérte a maga részére örökségként megállapítani. Az általános örökös viszont a végrendelet főtartását kérte az 1715. évi 71. törvényezik alapján, mint a mely a szerzetesek öröklési képességét el nem ismeri. E pörben, melyben a fölperest Günther Antal dr. a fölperest előbb Perlaki Kálmán, később kisbaári Kis Ferencz képviselte, a budapesti törvényszék azzal a megokolással tette félre a végrendeletet, hogy az 1715. évi 71. törvényezik elavultnak tekintendő s így a fölperest törvényes öröklési jog illeti meg, mert a végrendelező tévedett apácza-leányainak öröklési joga iránt. A teljes örökrészt ítélte meg fölperesnek, mert ellenére annak, hogy az örökhagyó a végrendeletben kifejezést ad annak, hogy leányai akarata ellenére lettek szerzetesek, ez a kijelentés az életjáradék iránti intézkedéssel kapcsolatba nem hozott. Alperes főlebbezésére a budapesti ítélőtábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét abból az okból, mert a szent Vinceze apáczaarend a kongregációk közé tartozik, melyek tagjai csak egyszerű fogadalmat tesznek, az egyszerű fogadalom pedig nem enyészeti el a szerzési képességet. A kir. Kuria Ádám András referálása alapján ugyanezt az álláspontot foglalta el s fölperesnek a teljes egyharmadot ítélte meg, félretevén a végrendelezést, mint a mely tévedésből eredett, a mennyiben a kongregációknak egyszerű fogadalmat tett tagjainak szerzési s így öröklési képességük van. Ezzel az ítélettel a Kuria egy régóta vitás kérdést oldott meg, kimondván, hogy az 1715. évi 71. törvényezik rendelkezései a kongregációk egyszerű fogadalmat tett tagjaira nem alkalmazhatók.

Gyászhir. Visói *Papp* Pál felsővisó gk. esperes e hó 17-én, munkás életének 66-ik évében Felsővisón elhunyt.

Pótbejárás. A kereskedelemügyi miniszter az ecsedi lápon keresztül vezetű törvényhatósági közut Nagykároly—kaplony—kálmandi, valamint a tyukodi és ura—csengerujfalusi vagylagos szakaszainak helyszíni közigazgatási pótbejárását rendelte el. A Nagykároly várostól Kaplony községen keresztül Kálmand községig vezetű ut bejárása f. hó 29-én lesz. Gyülekezési hely Nagykároly, városháza. A br. Urai hidjától Tyukod községen keresztül a községig vezetű ut bejárása július 30-án lesz. Gyülekezési hely Tyukod, községháza d. e. 9 óra. Az Ura községtől Csengerujfalui vezetű ut bejárása július 31-én lesz. Gyülekezési hely Csenger-

ujfalu község háza d. e. 9 órakor. A miniszter a bejárással *Dicsőffy Kálmán* kir. főmérnököt bizta meg.

A „Kankó” várron rajza. A műtörténelmi országos bizottságtól kiküldve *Perényi* báró képviselő felhívására, e napokban volt Nagy-Szöllősen *Steló Ottó*, ki a „Kankó”-romok rajzát és alaprajzát készítette el a helyszínén, hogy ezen műtörténelmi becses el is bíró romok létezése, teljesen nyom nélkül, mint előre látható, ne vesszen el. Nagy érdeklődéssel tekintette meg az ott talált, felette érdekes czimeres és zománczos tégladarabokat, faragványokat és egyéb tárgyakat és szerinte, e romok maradványaiból ítélve, azok gothicus építkezésre is vallanak, tehát még Mátyás korát megelőzőleg már egy fényes váraeska állhatott itt.

Választás csendőrszuronyral. Sályiban községi bíróválasztásra volt egybehívva a lakosság a múlt pénteken, választani azonban nem lehetett, mert a szolgabíró ki-nevezte a maga jelöltjét a régi Bánffy-féle idők választási mintájára. A község lakosai két táborra oszoltak, a kormánypart a volt községi bírót, *Guthy Márton* akarta ismét a falu élére állítani, a másik *Nagy András* függetlenségi polgár körül csoportosult. Összegyülekezett a lakosság a község ház előtt, a függetlenségi nagy meglepetésére azonban a szolgabíró az ő jelöltjüket nem kandidálta. Erre nagy elkeseredés támadt, s csak egy szikrára volt szükség, ami a lappangó parázst lángalobbantsa. Ez a szikra ki is pattant a pálinkagőzből a kocsma-ban. A kudarc után a joguk gyakorlásától elütött függetlenségi nagy indignációval gyülekeztek össze egy kocsma-helyiségben, hol hevesen tárgyalták a rajtok esett sérelmet. Ugyanide vonult a győzedelmes párt is áldomást inni. Nem is lehetett másként, hajbakaptak hirtelen és döngették egymást kiméletlenül. A kivezényelt csendőrség gyorsan ott termett, hogy rendet csináljon. Ez azonban nem ment olyan könnyű szerrel, amint gondolták, mert a tömeg ellenők fordult és hatalmas dorongokkal felelt a beavatkozásra. Kádár György egy hatalmas csapást mért egy karóval az őrmester fejére, akit súlyosan meg is sebesített. Ennek látára a legénység fegyveréhez nyult és szuronyával a támadón több sebet ejtett. A vér látára csilapulni kezdett a düh, s csakhamar kiürült a kocsma. Így esett a bíróválasztás Sályiban az új korszak di-csőségére.

Véres multság! A falukon tartatni szokott multságok szomorú képet tárnának élénk, ha arról pontos statistikát kellene készíteni. De nem csupán a falusi tánczes-ték, hanem ép úgy a városokban is rendeztetni szokott alsóbbrendű multságok valóság-gal botrány számba mennek. Alig, de alig mulik el ilyenmű multság, hogy egy-két áldozat ne lenne; s mindennek oka miben keresendő, a vallásnevelés hiányosságában-e, vagy a kocsmárosok roszelelkűségében, kik az amugy is káros hatású szeszt manipulálják, oly anyagokkal keverik, hogy a különben is hevülekeny kedélyállapotot valóság-gal megbolondítják. Szomorú eset történt 1902. évi október havában Fábánházán rendezett táncmultság alkalmával. *Kis János* és *Weinberger Sámuel* között előbb szóváltás keletkezett a zenészek nótái miatt, majd tetlegességre kerülvén a dolog, *Kis János* társát egy késsel úgy találta megszurni, hogy ez balszemének látóképességét teljesen elvesztette. Ez ügyben f. év március hó 26.-án

tartott a szatmári kir. törvényszék főtárgyalást, mely alkalommal *Kis János* vádlottat másfélévi börtönre és a sérült részére fizetendő 600 korona kár megfizetésére ítélte el. Az ítélet ellen vádlott a büfetés enyhítése végett felebbezett, azonban a kir. ítélő tábla az első bíróság ítéletét helyben hagyta.

Névváltoztatás. *Weinberger Adolf* nyomdatulajdonos, a Szatmár-Németi kiadója vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel *Borosra* változtatta át.

Sok a tanárjelölt. A budapesti „Bölcsészethalgtók Segítő Egyesülete” erkölcsi kötelességet vél teljesíteni, midőn az elmúlt tanévben érettségizett ifjak tudomására hozza, hogy a bölcsészek száma az utóbbi öt év alatt mily arányban növekedett. 1898—99-ben volt 781, 1899—90-ban 800, 1900—01-ben 1021, 1901—02-ben 1191, 1902—03-ban 1382 rendes és rendkívüli hallgató. Ha tekintetbe vesszük ezzel szemben a tanári szükségletet, szomorúan kell tapasztalnunk, hogy roppant aránytalan a megüresedett tanári állások és végzett tanárok száma. A végzett tanárok száma oly nagy, hogy az állam tíz év alatt sem tudja elhelyezni. Jóllehet a kondíciókövetítést egyedül a bölcsészek segítő egyesülete végzi, még sem képes a tagok anyagi helyzetén még az egyetemen sem segíteni. Ezek és hasonlók figyelembe vételét baráti szeretettel és jóakarattal köti mindazok szívére, kik a bölcsészeti pályára lépni akarnak.

Meghívó. A „Nagykárolyi Kör” augusztus 1-én Nagykarolyban a polgári olvasókör összes termeiben a m. kir. kassai III. ker. honvédszenekar közreműködésével, saját pénztára javára hangversenyyel egybekötött nyári táncmultságot rendez, melyre a tisztelt közönséget tisztelettel meghívja a „Nagykárolyi Kör” szünidei bizottsága nevében: *Makoldy Sándor*, szünidei elnök. Helyárok: Páholy 10 K, oldalszék 3 K, I. r. zártszék 3 K, II. r. zártszék 2 K, karzat 1 K. Felülfizetéseket a jótékonykezél érdekében köszönettel fogadunk s hírlapilag nyugtázzunk. Jegyek előre válthatók: *Pucser Károly*, *Kuhn Márkusz* és *Janitzky Albert* urak üzletében. Kezdeté fél 8 órakor. Hangverseny után a tánc azonnal kezdetét veszi. Műsor 1. *Rieding*. Előadják és fuga. Hegedűre zongorakísérettel. Előadják: I. hegedűn: *Borody Béla*, II. Preisz *Miklós*, III. *Homola László*. Zongorán kíséri: *Csilléry Ferencz*. 2. Vallomás. Irta: *Nil*. Személyek: *Jolán*, *Irsik Margit* urhölgy. Török *Pál*, *Makoldy Sándor*. 3. Dalok. Éneklő: *Gaal Berta* urhölgy. Zongorán kíséri: *Réti László*. 4. Beriot. Hegedűverseny. D-dur. Előadja hegedűn: *Borody Béla*, zongorán kíséri: *Csilléry Ferencz*. 5. A vén cigány. Melodráma. *Farkas Imre* és *Farkas Lajostól*. Előadja: *Janitzky Margit* urhölgy, zongorán kíséri: *Kaufmann Sándor*. 6. *Weber*: *Euryanthe*. Előadják zongorán: *Csilléry Ferencz* és *Csilléry András*.

A bölcs bíró. Most történt egy szolgabírói járásban. A község bíróját mint az alábbi multságos esetről kitűnik, nem volt ott, ahol a bölcsességet osztogatták. A derék bíró a minap lefoglalt egy huszkoronás bankjegyet s erről hivatalosan értesítette a főszolgabírót. Azt a választ kapta, hogy a hamis bankót küldje el neki nyomozás végett. Mit tett a bíró? Ahelyett, hogy borítékba zárta volna a hamisítványt, megirt egy utalványt husz koronáról s fe adta a hamis pénzt az utalványon. A posta gyanutlanul elfogadta a kétes bankót. A főszolgabíró

pedig másnap kapott a postától a hamis bankó helyett egy huszkoronás aranyat.

Kirándulások a Székelyföldre. Az érdeklődés kezd a székelyek felé fordulni a turistikában és balneológiában is, de még csak a kezdet kezdetén vagyunk. A Székelyegyesület (Maros-Vásárhely) nagy tevékenységet fejt ki, de mindez ideig csak a rokonszenv és érdeklődés kezdetét látja. Legujabb körlevelében rámutatva a székelyek bajaira így fakadt ki: Az ő székely e küzdelem közepete nem látja Magyarországot, ennek az országnak erejét, és hatalmát nem tudja. Magára van hagyatva. Veszté is már ellenálló képességét. Évről-évre nagyobbodó csoportok válnak ki s mennek idegenbe, Oláhországba, legujabban pedig Amerikába. Nagy változásoknak kell itt történniök, és pedig sietősen, hogy ez a helyzet megváltozzék. A „Keletre magyar” jelszónak kell érvényre jutnia, hogy itt megélnéküljön az élet, sokasodjék és gazdagodjék a magyar. *Negyven millió koronát fürdőznek el a magyarok minden évben külföldön*, ebből morzsa sem jutott nekünk. Ha erre vennék utjokat a szórakozást, üdülést és gyógyulást keresők, abból nekünk anyagi hasznunk lenne. Ha az érintkezés állandósul a Királyhágón inenni és tu i magyarság között, annak nagy erkölcsi és nemzetpolitikai következményei lesznek. Ha divatba jön a Székelyföld, kiépül itt a Kelet Svájcza. A holt kincsek megmozdulnak, anyag és munka értékesebbé válik. Nincs kizárva, hogy a kik megismerik e huzarész értékét, azok közül akadnak, a kik fürdőkét építenek, kitűnő ásványvizeink terjesztésére vállalkoznak, ipari termékeinket divatba hozzák, itt vadászterületeket bérelnek, erdőt, vagy földet vásárolnak, bányák feltárására, ipari vállalatok meghonosítására szövetkeznek. A mi, ha idővel bekövetkezik, itthon marad s gyarapszik a székely. Nézetünk szerint a székelyföldi idegen forgalom fejlesztése képezi a székely kérdés kulcsát. A Székelyegyesület az idén négy kirándulást rendez a Székelyföldre; az első kettő aug. 3-án indul, III-ik aug. 19-én, IV-ik aug. 20.-án. Egy-egy ut 10 napig tart s körülbelül 100 koronába kerül. Részletes felvilágosítást készségesen át a Székelyegyesület Maros-Vásárhelytől.

Álkulcsos a zsinagógában. A helybeli zsinagógába vasárnap éjjel ismeretlen tettes hatolt be, álkulcs segélyével felnyitva az ajtót. A perselynek esett, melyben mintegy 40—50 korona pénz lehetett összegyűlvén. Azt magához vette, s észrevétlenül távozott.

Uj tizkoronás bankjegyek. Az Osztrák-Magyar Bank igazgatósága elhatározta, hogy az összes eddig forgalomban levő tizkoronás bankjegyeket bevonja és új, másképpen megrajzolt másképpen kiállított bankjegyet fog kibocsátani. Az utóbbi időben ugyanis nagymennyiségű hamisítványt fedeztek föl bár a bankjegyek kiállítása igen költséges lesz is, az aránylag fölötte nagymennyiségű hamisítványok megsemmisítésére és a további családok elkerülése minden fináncialis tekintet mellett kell. Az Osztr.-Magy. Bank kezelsége már el is rendelte egy új tervezetnek az elkészítését, mely az izlés minden követelményeinek megfelelően és a mely utánnomás ellen lehetőleg biztosítva legyen. A bankjegynyomda valószínűleg még ez évben meg fogja kezdeni az új bankjegyek előállítását. Hogy az új bankjegyek a legnagyobb sietség mellett is majd csak a jövő évben kerülhetnek forgalomba, az részben az előkészületek körültekintő gondosságának a

következménye. Másrészt azért sem lehet az új bankjegyeket a jövő év előtt forgalomba boosítani, mert egyszerre nagymennyiségű tizkoronást akarnak kiadni, nehogy a forgalom, a mely a kisebb fizetéseknel leginkább a tizkoronás bankjegyekre szoritkozik, fenakadjon. Bizonyítja ezt az a körülmény, hogy a tizkoronások forgalma háromnegyszeresen felülmulja a huszkoronás bankjegyeket.

Elveszett gyűrű. Egy arany karika gyűrű, melybe Laura 1897 VII/15 van bevésve, a napokban elveszett. A főkapitány felhívja a megtalálót, hogy azt hivatalába szolgáltatassa be, az ékszerészek és zálogház-tulajdonosok pedig figyelmeztetnek, hogy ha valaki a nevezett tárgyat eladás vagy elzálogosítás végett bevinné, a legközelebbi rendőrrel kísértessék a főkapitányi hivatalhoz.

Vuja János cipő raktára Szatmár, Deák-tér Keresztes András ur házában, Mertz József ur mellett. Ajánlom a nagyérdemű közönségnek szives figyelmébe az ujonnan érkezett tavaszi és nyári cipő ujdonságaimat a legszolidabb árban. 10—10

Egészen új, teljesen jókarban levő erős **honvédségi**

málhakocsik

eladók.

Igen alkalmasak különösen gazdasági czélokra.

Értekezhetni Petőfi-utca 42. sz. alatt.

Tóth Albert

KÉPFESTÉSZETI, SZOBRÁSZATI, OLTÁR ÉPÍTÉSI ÉS ARANYOZÓ MŰTERME

SZATMÁRON.

Készítek *oltárokat, szószékeket szentsirokat, Lurdesi barlangokat és aekonosztásokat.* Régi oltárok aranyozását *kitisztítom és kijavítom.* Továbbá műtermemben készítek szent **szobrokat** mindenféle nagyságban és kivitelben u. m. *fából, müköböl és gypszből.* Festek *oltárképeket, templommenyezetet, stáció és zászló képeket* művészies kivitelben. Festek mindenféle felekezeti templomokat. Továbbá *termeket, épületeket, szobákat,* elvállalok mindennemű *mázoló munkát, tapetázást, czimer és czégfestést, czégirást,* mindenféle aranyozást *üveg, czég, tábla festését* és tükkörfényű *aranyozását,* a legjutányosabb árban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A munka megtekintésénél utikölt-seget nem számítok fel.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Telefon 85.
Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállítva.

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybéli megrendelések hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelvény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
	frt. kr.		frt. kr.
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	90
„ „ Sertés	60	„ „ Lengyel kolbász	80
„ „ Borju	56	„ „ Sonka kolbász	80
„ „ Bárány	—	„ „ krakói	80
„ „ Juh	—	„ „ Krinolin	80
„ „ Friss háj olvasztani	80	„ „ Parizer	80
„ „ „ szalona	80	„ „ Máj sajt	80
„ „ „ bőr nélkü	72	„ „ Disznófej sajt	74
„ „ Friss kolbász bors.	100	100 pár Virsli tormás	5
„ „ fok. czitr.	70	100 pár frankfurti	8
„ „ Friss zsir	96	100 drb. Salvaládé	5
Kolbász áruk.		Füstölt áruk.	
1 ko. Szalámi	1 80	1 ko. Sonka pácizolt	1 10
„ „ füst. magyar kolb.	90		

Szalonák.

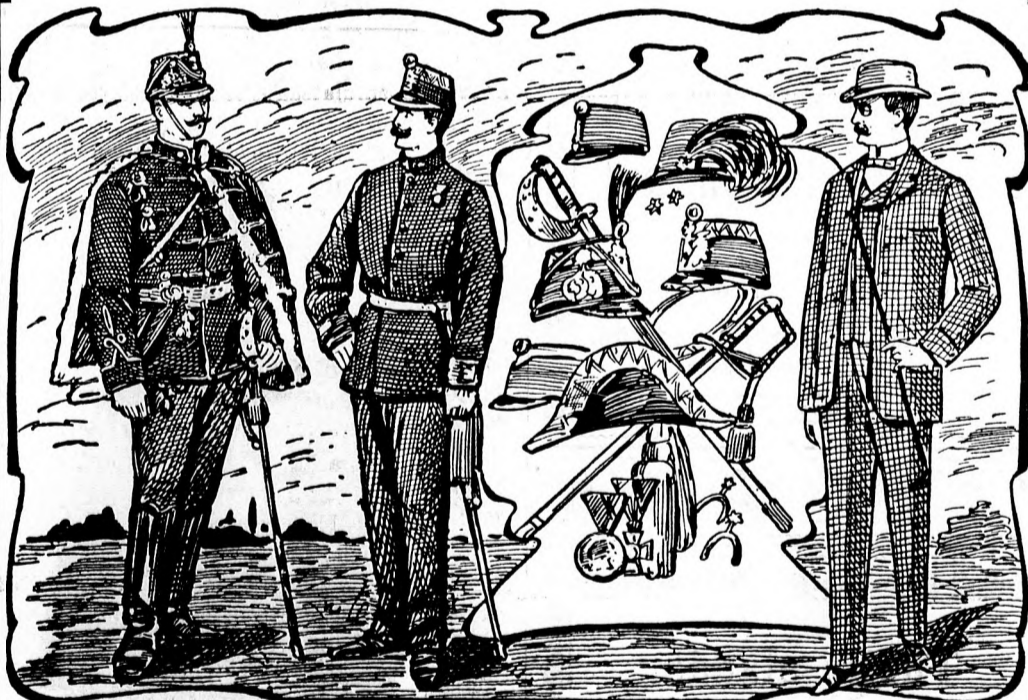
100 ko. Fehér szalona	80
1 ko. Paprikás stráf	90
„ „ Kolozsvári szelet	90
„ „ Füstölt szalona	88

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

INGLIK JÓZSEF

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület).

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendákat;* mindennemű öltöny készítésnél a főszlyt az *elegáns szabás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi szine és tartósságaért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Első-rangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom,* mint bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fogok szolgálni.

Maradtam kiváló tisztelettel:

INGLIK JÓZSEF,
szabó mester.

PÁZMANY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDA

SZATMÁR, Rákóczy u. 25.

Készít mindennemű nyomda szakba vágó munkákat a **legjutányosabb árak** mellett.

Vidéki megrendeléseket azonna készít s továbbít.

EGYHÁZI, ISKOLAI nyomtatványokból NAGY RAKTÁR. IRÓDAISZEREK s PAPIROK a **LEGOLCSÓBB ÁRON** szerezhetők be.

Ugyanitt rendelhető meg a **„HETI SZEMLE”**

politikai lap is,

melynek előfizetési ára egész évre **6** kor. Tanítók- és Iparosoknak **4** kor.

Hirdetések jutányosan vétetnek fel.

és szájviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, **készítik: egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.**

!!! Kivánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül. Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
orvos-fogorvos.

és szájviz.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu

első rendű

hasáb-, eser-, bükk- és gyertyán

köbméterje házhoz szállítva — — — 5.50
10 köbméter házhoz szállítva — — — 54 kor.

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a **Szatmár-erdői h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Teleky-ut. 3. sz. és a Szatmár-Németi-i ipari hitel-szövetkezet árucsarnokában Deák-tér 5. sz.**

Tavaszi és nyári idény!!

PÁSKUJ IMRE

Saját készítményű fehérműlín az ezredéves országos kiállításon jeles munka, versenyképesség és új iparág fejlesztésért millentumi éremmel kitüntetve.

Szépességi gyepen fehéritett len-vásznak, damasz-asztal- és ágyneműek gyári árakban, valamint szepes-iglói pamutvásznak és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek férfi öltözetekre, tavaszi,

nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

HAZAI IPARCSARNOKA
SZATMÁRON.

Női, férfi, leány- és fiú-fehérművek gyára.

Nagy raktár a híres pécsi keztlyűkből, női derékfűzőkből (Miederekből) nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakendők, gallérok, kézelők stb.

Székesfehérvári és bánáti házi iparezzikkek. Szőttes női és férfi mosókelmék, minden fajtájú **divatos női ruhakelmék**, reverendaanyagok férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keztlyűk, budai és székesfehérvári képfestő és minden színű divatos cretonok, vollek, zefírek és battistok; kalotaszegi „varrottasok”, bánáti és székesfehérvári kötények, függönyök, ágy- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pokróczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehérművek varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre

bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt”-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, eingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **Szövetek méter száma** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után **o les ón szállíttatnak**
Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Szatmáron, nyomtatott a „Pázmány-Sajtó” könyvnyomdában.